

Omsorg for, at de faa en god Undervisning, som kan gavne dem for hele Livet. Naar det er blevet sagt, at der ikke gøres nok for Skolen ved dette Lovforslag, er det rigtigt. Det var ønskeligt, at der kunde gøres meget mere. Jeg kunde have Lyst til at være med til meget mere for at fremme Undervisningen, men det vilde jo koste mange flere Penge, og jeg er bange for, at det ikke kunde gennemføres. Paa den anden Side mener jeg, at man vilde gøre Skolen og derved Befolkningen en stor Tjeneste, hvis man kunde enes om en Skolelov paa det Grundlag, som her foreligger. Der kunde jo nok ske nogle Forandringer deri, som vi kunne forhandle nærmere om. Jeg tror, at der vilde vindes ikke saa ganske lidt ved, at Lærerstandens blev stillet saaledes, at den kunde gøre sin Gerning med større Lyst og Interesse, end nu kan være Tilfældet, da saa mange Medlemmer af den sucke for det daglige Brød. Det vilde have stor Betydning for den Maade, hvorpaa de udføre deres Gerning. Det er en Stand, som vi maa respektere i høj Grad, en Stand, som gør et anstrengende og besværligt Arbejde for en ringe Betaling med stor Dygtighed. Jeg kan forsikre Dem, at nogle af de glædeste Timer, jeg har haft, er, naar jeg har gaaet i en Skole og har hørt Læreren katekisere Børnene og set, hvor Børnene hang ved hans Mund og slugte hvert Ord, han sagde, og det er forbavsende, hvad en saadan Lærer kan udrette med Børnene.

Hvad der ogsaa vil opnaas ved denne Skolelov, er, at Undervisningstiden bliver lidt længere. Der er rigtignok her gjort den Indvending, at det var Synd imod Almuesfolk, at de ikke kunne faa deres Børn udkrævne i 13 Aars Alderen. Jeg skal indrømme, at naar man kender de trange Kaar, hvorunder Arbejderne paa Landet leve, og har set, hvilke Spor det kan sætte paa Befolkningen og Børnene — og det ser man, naar man færdes iblandt dem — kan man ikke nægte, at det Spørgsmaal at faa Børnene færdige fra Skolen saa hurtig som muligt, for at de kunne komme ud og tjene Udkommet selv og maaske hjælpe Forældrene, har overmaade meget at sige. Men paa den anden Side maa det ikke glemmes, at det, som der her er Tale om, er kun, at de Børn, som ikke fylde 14 Aar i Sommerhalvaaret, skulle blive i Skolen Vinterhalvaaret over. Alle vi, som kende Forholdene paa Landet, vide, at det er egentlig om Sommeren, at Børnene kunne tjene noget, om Vinteren

er det ikke saa farlig en Sag at holde dem hjemme og lade dem passe Skolen. Denne Forlængelse af Skoletiden har efter min Erfaring ikke saa lidt at sige. Jeg ved adskillige Eksempler paa, at en Gaardmand, som har Raad dertil, siger: Nu skal min Søn blive i Skolen et Aar endnu, for i det sidste Aar er det, han lærer mest, og naar noget saadant er sket, bliver man forbavset over at se, hvilke Frugter Undervisningen kan bære, netop fordi Barnet er i den Alder. Jeg tror derfor, at Bestemmelsen, saa lille som den er, idet den kun drejer sig om et halvt Aars Tillæg for dem, som først fylde 14 Aar i Vinterhalvaaret, har en ikke ringe Betydning. Hvad der har endnu større Betydning, er Formindskelsen af Børneantallet. Naar man kommer ud som Skolevisitator, ser man snart, hvor stor Forskel der er paa Skoler, som ere delte i 2 Klasser, og Skoler, som ere delte i 3—4 Klasser. De Skoler, hvor der kun er 2 Klasser, ofte med et meget stort Børneantal, og hvor Børnene sidde i samme Klasse i 3—4 Aar og repetere det samme atter og atter, til de blive helt kede af det, staa langt tilbage i Sammenligning med dem, hvor der er 2 Lærere, og hvor Børnene derfor kunne deles i 4 Klasser. Der er vel enkelte Lærere, som ere saa dygtige, at de kunne dele en større Klasse i forskellige Hold, men i Reglen staa Skolerne med kun 2 Klasser langt tilbage for de øvrige. Den Ansættelse af ny Lærere og Deling af Skolerne i flere Klasser, som denne Lovs Bestemmelser vilde medføre, er derfor efter min Mening af stor Betydning.

Naar det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) spurgte mig, om Provsterne skulle have Ret til blandt Ansøgerne til et Lærerkald forud at udskyde, hvem de ville, svarer jeg aldeles bestemt nej, og jeg skal med Hørstedssagen for Øje illustrere det lidt nærmere. Der blev givet mig en Beretning om, hvilken Uretfærdighed Provsten deroppe skulde have begaaet, idet han uden Grund havde udskudt de 6 Ansøgere og derefter baaret sig saadan og saadan ad. Sagen var nu den, at der skulde tages en hurtig Bestemmelse. Jeg kaldte saa Provsten her over, og jeg fik den Oplysning, at de 6 manglede Karakterer, som de skulde have for at melde sig som Ansøgere. Jeg tror ikke, at der vilde kunne paavises noget Eksempel, hvor en Provst har tilladt sig forud at udskyde, hvem han vilde. Med Hensyn til Fortolkningen udtalte jeg før, at det er et Tvilsspørgsmaal. Men et